

Нова Січ.

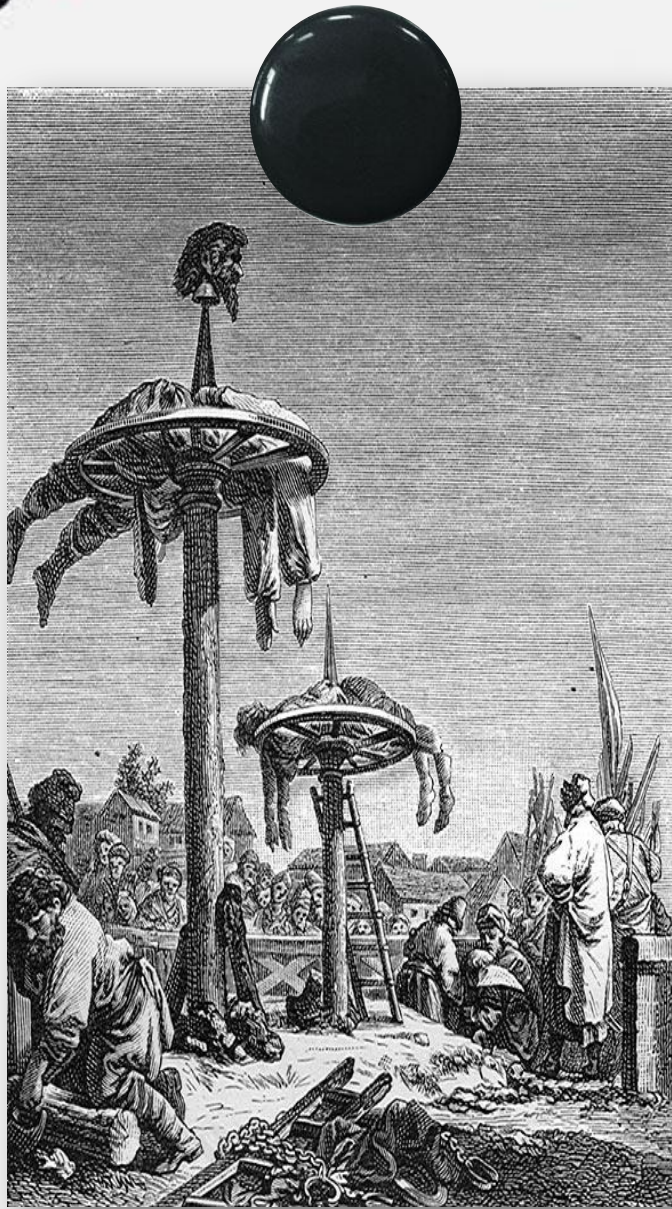

способи та засоби, до яких
вдавалися гетьмани, козацька
старшина, аби відстояти
суверенітет Козацької держави

Мета: охарактеризувати адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорозьких земель Нової (Підпільненської) Січі в другій половині 18 ст.; визначити причини та наслідки ліквідації Запорізької Січі; проаналізувати процес заселення Південної України; розвивати увагу, пам'ять, мислення, вміння аналізувати та робити висновки, навички роботи з історичними картами та документами; виховувати зацікавленість до вивчення історії Батьківщини.

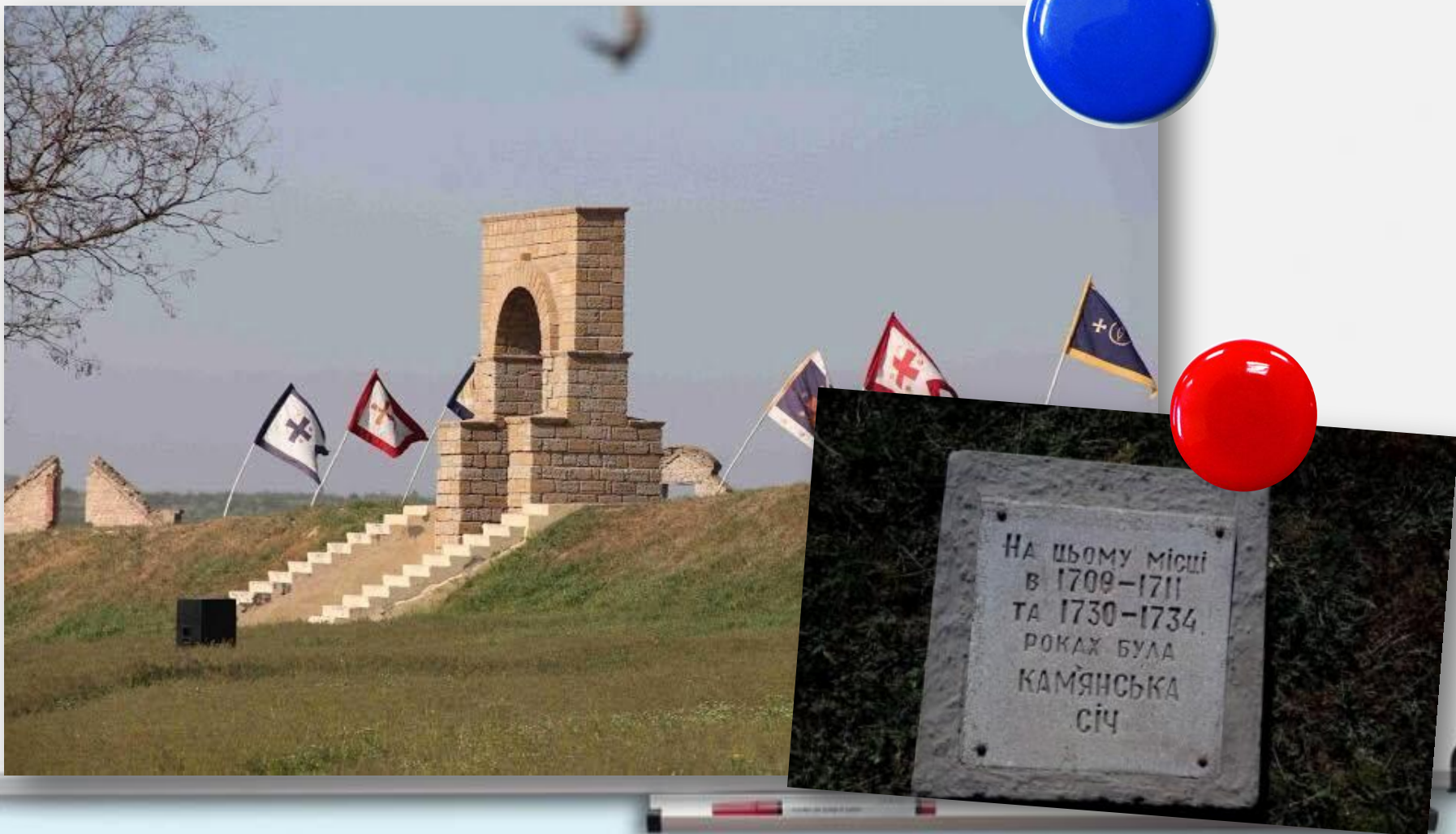
«Цар, бажаючи помститися Мазені, проти якого опублікував грізний маніфест, наказав Меншикову негайно атакувати його столицю, поки шведи не прибули на допомогу. Меншиков напав на неї 3 листопада і взяв. Потім віддав наказ замучити всіх незалежно від віку і статі, а після нелюдської різанини силою вивів жінок, які ще залишалися живі [...] Він забрав звідти важкі гармати, а було їх близько сорока. Так само по-варварськи розорив і спалив все місто та млини».

Чортомлицька Січ
1652 – 1709

У 1709 р. козаки заснували *Кам'янську Січ* на землях, що були близькими до володінь кримського хана Девлет-Герая.

Кримський хан за згодою турецького султана призначив їм інше місце для облаштування Січі – неподалік **Олешок** (нині м. Цюрюпинськ, Херсонської області). Так у *1711 р.* постала *Олешківська Січ*.

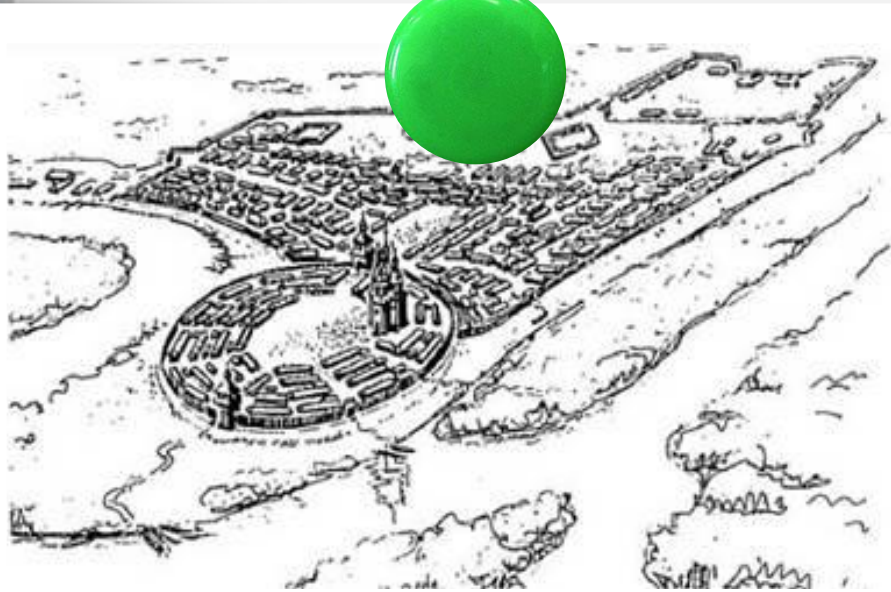

У квітні *1734 р.* понад 30 тис. запорожців на чолі з отаманом *Іваном Білицьким* повернулися на Запоріжжя й за 7 км від колишньої Чортомлицької Січі заклали **Нову Січ**, яку пізніше стали називати **Підпільненською**.

*Нова
(Підпільненська)
Січ
1734 – 1775*

*Козацький
зимівник*

4 червня 1775 р. війська генерала П. Текелія раптово оточили Січ-столицю та зажадали її капітуляції. Від *25 травня до 8 червня 1775 р.* російська армія повністю захопила запорізькі землі.

Російсько-турецька
 війна 1768 – 1774 рр.
 закінчилася підписанням
Кючук-Кайнарджійського
мирного договору. Росія
 отримала вихід до Чорного
 моря, а Кримське ханство
 фактично опинилося в
 залежності від російської
 імперії.

Articolo
 della Perpetua Pace tra l'Imperio di Tutte le Russie e
 la Porta Ottomana conclusa nel Campo aprico della Villa
 Casiuso Gainaraggi a quattro bore della Città di Silistria.
 In Nome d'Iddio Omnipotente.

D'ambale Delligeranti Parti del Imperio
 di Tutte le Russie e della Porta Ottomana
 i Sovrani ed Autoratori, avendo la vicende
 vole brama ed inclinazione per la terminazione
 della presente tra gli vicendevoli Imperj conti
 nuata Guerra e per il ristabilimento della Pace
 col mezzo di Plenipotenziati da ambale parti
 confidenti Berone, effettivamente hanno com
 messi Plenipotenziati per l'accordo stabilimento
 conchisione e sottoscrizione del Trattato di
 Pace fra gli vicendevoli detti Imperj
 Sua Maestà Imperiale di Tutte le Russie
 il Conte Pietro de Rumianzof, Senora le Feld
 Marsucallo Comandante il Suo Esercito,
 della Piccola Russia Governatore Generale
 Presidente del collegio della Accademia di
 e degli Ordini di Santo Spirito Andrea,
 di San Giorgio di Sant' Alessando Nikki
 e di San Anna Cavaliere e Sua Sultana
 Maestà il Supremo Vizir della Sublida

Кючук-Кайнарджійський мирний договір 10 июля 1774 года.
 Первый лист. Подлинник.
 (Архив внешней политики России).

Sottoscrizioni e sigilli loro, quelle del
 Feld Marsucallo in Lingua Russa ed
 Italiana e quelle del Supremo Vizir
 in Lingua Turca ed Italiana, come
 anche i Plenipotenzi a essi dati dai So
 vrani loro Sovrani anche dalle Signoriam
 tavate perone mandate al Feld Marsucallo
 dalla Parte della Sublida Porta vicende
 volmente scambiati tra cinque giorni
 doppo la sottoscrizione di questo e ante
 più presto se quello vi più comendo
 a loro ricevete quelle del Feld Marsucallo
 Conte Rumianzof subito dopo quelle firmi
 ricevuti del Supremo presentoranno.
 Nel Campo aprico della Villa Casiuso Gainaraggi
 agli 10 di Luglio l'anno 1774.

Пётр Вилемович Румянцев
Петр Вилемович Румянцев
Петр Вилемович Румянцев

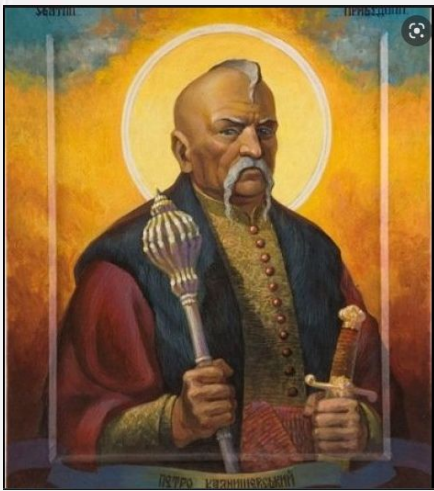
Кючук-Кайнарджійський мирний договір 10 июля 1774 года.
 Последний лист с стуральной печатью. Подлинник.
 (Архив внешней политики России).

(Архив внешней политики России)
 Первый лист. Подлинник.
 (Архив внешней политики России)

Гетьман	Способи боротьби
І. Скоропадський	Сформував Решетилівські статті 1709 р. Виступав проти створення Малоросійської колегії
П. Полуботок	Об'єднав навколо себе ту козацьку старшину, що чинила опір наступу царської влади; Гальмування інкорпораційної реформи восени 1722 року за відсутності Петра І. Скасування через Сенат постанов Вельямінова.
Д. Апостол	Подав Петру І чолобитні з проханням розширити автономію Війська Запорозького. Поновлення 1727 р. гетьманства в Україні, що на деякий час послабило наступ царату на Українську державу.

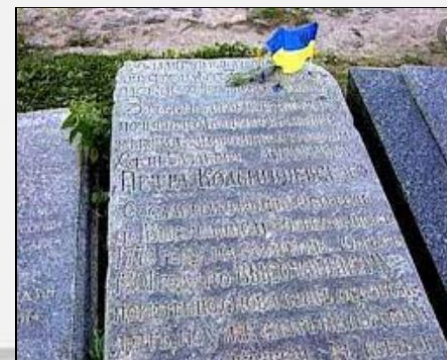
Петро Іванович Калнишевський, Святий Праведний Петро́ Калнише́вський — кошовий отаман Війська Запорозького Низового, видатний український державний, культурний та релігійний діяч. Кавалер Ордену Андрія Первозванного. Політичний в'язень Російської імперії.

4 червня 1775 р., за наказом імператриці Катерини II Запорізька Січ була зайнята російськими військами. На другий день, за розпорядженням царського генерала Текелі з січових сховищ забрали і вивезли боєприпаси, козацькі клейноди, матеріальні цінності й архів запорізької військової канцелярії. Кошового отамана Петра Калнишевського, військового писаря Івана Глобу і військового суддю Павла Головатого було арештовано в наметі Текелі і закуто в кайдани. 10 червня 1776 р. згідно з указом Катерини II за № 1419 останній кошовий П.Калнишевський під охороною 7 конвоїрів був відправлений на довічне заслання у Соловецький монастир «за віроломне буйство та розорення російських підданих».

Останній кошовий отаман запорізьких козаків провів чверть століття в нелюдських умовах, він був по суті живцем замурований у кам'яному мішку. Лише тричі на рік – на Пасху, Преображення та Різдво – його виводили з келії.

У 1801 р. новим російським царем став Олександр II. Було оголошено загальну амністію, однак, 110-річний П.Калнишевський відмовився залишати монастир.

Помер П.Калнишевський на 113 році життя 31 жовтня 1803 року. Похований біля Свято-Преображенського собору Соловецького монастиря.

Домашнє завдання.

- Опрацювати § 32 пункти(1, 2, 3) підручника та конспект уроку.

